



**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ТА БІЗНЕСУ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. декана

_____ доц. А. В. Сташишин

(підпис)

“12” січня 2021 р.

КАФЕДРА ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

**ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**„ОСНОВИ ВЕДЕННЯ ВЛАСНОГО ТА
СІМЕЙНОГО БЮДЖЕТУ”**

Дисципліна вільного вибору студента

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»

освітній ступінь: бакалавр

форма навчання: денна

ЛЬВІВ 2021

Програма навчальної дисципліни «Основи ведення власного та сімейного бюджету». Дисципліна вільного вибору студента.

Освітній ступінь: бакалавр

"30" грудня 2020 року 9 с.

Розробник:

Західна О.Р. – доцент кафедри фінансового менеджменту, к.е.н., доцент

Смолінська С.Д. – доцент кафедри фінансового менеджменту, к.е.н., доцент

Програма навчальної дисципліни розглянута на засіданні кафедри фінансового менеджменту

Протокол від 30 грудня 2020 р. № 5/1.

Завідувач кафедри
фінансового менеджменту, д.е.н., проф.

_____ Ситник Н.С.

"30" грудня 2020 року

Затверджено Вченою радою факультету

Протокол № 6 від "12" січня 2021 року

ЗМІНИ
до робочої програми навчальної дисципліни

Навчальний рік	Дата засідання кафедри (перезатвердження програми навчальної дисципліни)	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри
2020-2021	Відповідно до наказу Ректора про навчання у другому семестрі 2020/2021 навчального року, починаючи з 09.02.2021р. лекції з навчальної дисципліни «Основи ведення власного та сімейного бюджету» проводяться онлайн із використанням технологій дистанційного навчання – хмарного середовища Office 365. Практичні/семінарські заняття проводяться в очному форматі.	04.02.2021р. № 7	

©Західна О.Р., Смолінська С.Д., 2020 рік

©ЛНУ імені Івана Франка, 2020 рік

РОЗДІЛ 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Предмет навчальної дисципліни:

планування доходів сім'ї, управління власними та сімейними видатками

Мета навчальної дисципліни:

планування та прогнозування власного та сімейного бюджету

Основні завдання:

- розглянути власний та сімейний бюджет: сутність, поняття, види, функції;
- виділити джерела формування бюджету сім'ї;
- розглянути основи планування власного та сімейного бюджету;
- ознайомитися з основними соціально-економічними показниками рівня життя сім'ї, їхньою динамікою і тенденціями;
- аналіз основних видів податків, що стягуються з членів сім'ї;
- провести порівняльний аналіз української та зарубіжної системи формування бюджету сім'ї.

1.1. Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Мікроекономіка	Бюджетна система
Макроекономіка	Податкова система
Фінанси	Банківська справа
Гроші і кредит	Страховання

1.2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК03. Здатність планувати та управляти часом.
- ЗК04. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
- ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК10. Здатність працювати у команді.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК12 Здатність працювати автономно.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної (ПР)
<p>СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макрота мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища для розширення уявлення щодо місця домашнього господарства в сучасній економіці;</p> <p>СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури для проведення порівняння і аналізу української та зарубіжної системи формування бюджету сім'ї.</p> <p>СК04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для розрахунку сімейного бюджету;</p> <p>СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у соціальній сфері, податковій сфері, сфері сімейної діяльності;</p> <p>СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для розрахунку фінансових ресурсів сім'ї, визначення сукупного сімейного доходу, та ведення власного бюджету;</p> <p>СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері сімейної діяльності для обліку і контролю за витратами коштів сім'ї;</p> <p>СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою підготовку у плануванні та витраті власних та сімейних коштів.</p>	<p>ПР01. Знати та розуміти законодавчі, нормативні та інструктивні документи, що впливають на соціально-економічні показники рівня життя сім'ї: споживчий кошик; мінімальна заробітна плата, прожитковий мінімум;</p> <p>ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи ведення власного та сімейного бюджету;</p> <p>ПР03. Визначати особливості функціонування української та зарубіжної системи формування бюджету сім'ї.</p> <p>ПР04. Знати механізм вирахування податків, їхній розмір та форму стягнення з громадян, підприємств, організацій</p> <p>ПР05. Володіти методичним інструментарієм прогнозування власних та сімейних витрат</p> <p>ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері ведення домашнього господарства</p> <p>ПР08. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти щодо ведення власного та сімейного бюджету.</p> <p>ПР10. Збирати та аналізувати необхідну інформацію щодо основних соціально-економічних показників рівня життя сім'ї</p> <p>ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для правильного формування власного бюджету та захиститися від ризиків, що дозволить комфортно почуватися в сучасному світі.</p> <p>ПР17. Визначати, планувати та приймати правильні самостійні фінансові рішення.</p>

РОЗДІЛ 2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1	Законодавче забезпечення державної сімейної політики в Україні. Інститут сім'ї та його роль в суспільстві.
Тема 1	Сімейний бюджет: сутність, поняття, види, функції
Тема 2	Структура сімейного бюджету. Надходження.
Тема 3	Структура сімейного бюджету. Витрати.
Тема 4	Основні види податків, що стягуються з членів сім'ї
Тема 5	Соціально-економічні показники рівня життя сім'ї
Тема 7	Моніторинг рівня фінансової грамотності населення та його оцінка в Україні

РОЗДІЛ 3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1.

Законодавче забезпечення державної сімейної політики в Україні. Інститут сім'ї та його роль в суспільстві.

Поняття сім'ї як одного із найважливіших інститутів суспільства. Функції сім'ї. Форми сім'ї: моногамія, полігамія. Типи сім'ї. Показники оцінки окремих аспектів якості й умов життя сімей.

Особливості державної сімейної політики в Україні. Законодавча нормативно-правова база у сфері сімейної політики: Конституція України, Концепція державної сімейної політики, Державна цільова соціальна програма підтримки сім'ї, сімейний кодекс України, Стратегія демографічного розвитку в період до 2015 року (зі змінами та доповненнями), Кодекс Законів України про Працю.

Тема 2.

Сімейний бюджет: сутність, поняття, види, функції

Бюджет як розпис доходів і витрат держави, установи, сім'ї або окремої особи на певний термін. Бюджет - сукупність, маса фінансових ресурсів, коштів, якими володіє будь-який економічний суб'єкт (державна, підприємство або сім'я).

Сімейний бюджет як план регулювання грошових доходів і витрат сім'ї, що складається місячний термін. Види сімейного бюджету: спільний, пайовий та роздільний.

Основні функції сімейного бюджету:

- контроль за поточними фінансовими справами сім'ї шляхом збалансованого розподілу доходів і витрат.
- планування (полягає в розподілі фінансів за необхідними статтями витрат) і аналіз (оцінка витрат, їх необхідність, корисність та можливості повторювати витрати надалі).
- обмежувальна - змушує задуматися над можливістю і доцільністю тих чи інших витрат.
- регулююча (покликана відрегулювати доходи і витрати)

Тема 3.

Структура сімейного бюджету. Надходження.

Поняття і класифікація доходів сім'ї: Доходи від поточної діяльності, Доходи від активів, соціальні доходи, інші доходи. Характеристика окремих видів доходів сім'ї.

Необхідність прогнозування доходів сім'ї. Об'єкти прогнозування:

- доходи і витрати сім'ї;
- капіталовкладення та інші форми інвестування;
- кредити банків, одержані з метою здійснення інвестування;
- поточні потреби сім'ї у грошових коштах і джерела їх покриття.

Основні напрями, що впливають на збільшення доходів сімей.

Тема 4.

Джерела формування бюджету сім'ї. Витрати.

Поняття і види сімейних витрат. Суть і причини виникнення сімейних витрат. Потреби сімей.

Характеристика сімейних витрат. Класифікація сімейних витрат.

Прогнозування сімейних витрат.

Тема 5.

Основні види податків, що стягуються з членів сім'ї

Історія поняття податок. Податок - елемент суспільного буття. Теоретичні аспекти оподаткування. Основні цілі і завдання оподаткування. Сутність і функції податків з населення: розподільча, фіскальна, контрольна. Види податків:

- прями і непрямі .
- місцеві податки і збори.
- податки з юридичних і фізичних осіб (щодо суб'єктів оподаткування);
- за цільовим призначенням податку (загальні, спеціальні).

Тема 6.

Соціально-економічні показники рівня життя сім'ї

Рівень життя сім'ї: здоров'я та охорона здоров'я, харчування, житло, домашнє майно, рівень культури, платні послуги, використання грошових доходів.

Основні показники, що характеризують рівень життя населення: грошові доходи (в середньому на душу на місяць); реальні грошові доходи; номінальна нарахована середня заробітна плата одного працівника; реальна нарахована заробітна плата одного працівника; середній розмір призначених місячних пенсій; реальний розмір призначеної місячної пенсії; прожитковий мінімум на одну особу в місяць; чисельність населення з грошовими доходами нижче прожиткового мінімуму.

Бідність, “межа бідності”. Концепції абсолютної і відносної бідності. Масштаби поширення бідності в Україні.

Малозабезпечені сім'ї. Система матеріального і соціального захисту сім'ї.

Житлові субсидії. Проблеми на шляху реформування соціального захисту.

Тема 7.

Моніторинг рівня фінансової грамотності населення та його оцінка в Україні

Сутність і необхідність підвищення рівня фінансової грамотності в сучасних умовах. Основні компоненти фінансової грамотності. Складові фінансової грамотності та їх характеристика. Моніторинг рівня фінансової грамотності населення в Україні.

Зарубіжний досвід підвищення рівня фінансової грамотності населення та можливості його використання в Україні.

РОЗДІЛ 4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Про концепцію державної сімейної політики : Постанова Верховної Ради України від 17 вересня 1999 року № 1063-XIV. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1063-14>.
3. Про затвердження Державної цільової соціальної програми підтримки сім'ї до 2016 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 р. N 341. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/341-2013-п>.
4. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року № 2947-III. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
5. Кодекс законів про працю України № 322-VIII від 10.12.1971. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
6. Про державну допомогу сім'ям з дітьми : Закон України від 21 листопада 1992 р. № 2811-XII. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>.
7. Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» щодо виплати допомоги при народженні дитини» : Закон України від 17.03.2011 № 3164-VI. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3164-17>.
8. Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» щодо розміру допомоги на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування» : Закон України від 15.04.2008 № 269-17. – Режим доступу : zakon4.rada.gov.ua/laws/show/269-17
9. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям : Закон України від 01 червня 2000 р. № 1768-III. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1768-14>
10. Методика викладання фінансової грамотності: навч. посіб. / Т.О. Кізима, В.В. Письменний, С.Л. Коваль, Н.І. Карпишин та ін.; за ред. д.е.н., професора Кізими Т.О. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2017. 200 с.
11. Горелов Н.А “Політика доходів і якість життя населення”. - Вид-во “Пітер”, 2006.
12. Сімейний бюджет: поради та планування. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uainfo.org/blognews/1529828760-simeyniy-byudzhhet-poradi-ta-planuvannya.html>
13. Складання сімейного бюджету – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://biznesua.com.ua/skladannya-simeynogo-byudzhetu/>
14. Логінова Т. В. Фінансова незалежність: перші кроки / Т. В. Логінова. // Економіка в школах України. – 2012. – №7. – С. 80.

15. Складаємо сімейний бюджет [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=3127061&cat_id=3127060
16. Розумні гроші. Фінансові історії родини Іваненків: Ощадливість [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=3127061&cat_id=3127060
17. Фінансова грамотність : навч. посібник / авт. кол. ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Т. С. Смовженко. – Вид. 2-ге, випр. і доп. – К., 2013. – 311 с.
18. Курс економічної теорії: Підручник / За ред. Проф. Чепуріна М.Н., проф. Кисельової Є. А. - Кіров.: Видавництво АСА, 2008. (з 442-454).
19. Основи планування сімейного бюджету: Методичний посібник / Кредитний Споживчий кооператив “Перший Далекосхідний” - с., 2005.
20. Райзберг Б.А., Лозівський Л.Ш., Стародубцева Є.Б., “Сучасний економічний словник”, 5-е вид., Перераб. і доп. - М.: ИНФРА-М, 2007. - 495с.
21. Цивільний кодекс України / Закон від 16.01.2003 № 435-IV : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
22. Чернов А.Ю. “Особисті фінанси. Доходи і витрати сімейного бюджету”- М.: “Перспектива”, 2004.
23. Юр'єва Т.В. “Соціальна економіка” - Вид.: “Дрофа”, 2003р.
24. Сім'я та сімейні відносини в Україні : сучасний стан і тенденції розвитку. – К.: ТОВ «Основа-Принт», 2009. – 248 с.
25. Сайт vlasnifinansy_info. - <http://vlasnifinansy.info/index.html>
26. Податковий кодекс. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>